

«БЕКІТЕМІН»

Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес
квазимемлекеттік сектор субъектілеріндегі сыйбайлас жемқорлыққа қарсы
комплаенс-қызметтердің мәртебесін, өкілеттіктерін және жұмысын
үйымдастыруды айқындауды.

Квазимемлекеттік сектор субъектілеріндегі сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлері туралы ұлгілік ереже

Осы Ереже Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес
квазимемлекеттік сектор субъектілеріндегі сыйбайлас жемқорлыққа қарсы
комплаенс-қызметтердің мәртебесін, өкілеттіктерін және жұмысын
үйымдастыруды айқындауды.

1-тaraу. Жалпы ережелер

1. Осы Ережеде ұғымдар мынадай мағынада колданылады:

1) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс – квазимемлекеттік
сектор субъектісі бөлімшелерінің біріне жүктелетін тиісті ұйымның және
оның жұмыскерлерінің Қазақстан Республикасының сыйбайлас жемқорлыққа
қарсы іс-кимыл саласындағы заңнамасын сактауын қамтамасыз ету
жөніндегі функция;

2) квазимемлекеттік сектор субъектілері – мемлекеттік
кәсіпорындар, жауапкершілігі шектеулі серікtestіkter, акционерлік
қоғамдар, оның ішінде құрылтайшысы, қатысуышы немесе акционері
мемлекет болып табылатын ұлттық басқарушы холдингтер, ұлттық
холдингтер, ұлттық компаниялар, сондай-ақ еншілес, тәуелді және Қазақстан
Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес олармен үлестес болып
табылатын өзге де занды тұлғалар;

3) мұдделер қактығысы – жауапты мемлекеттік лауазымды
атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауга үәкілеттік
берілген адамдардың, оларға теңестірілген адамдардың, лауазымды
адамдардың жеке мұдделері мен олардың лауазымдық өкілеттіктері арасында
аталған адамдардың жеке мұдделері олардың өз лауазымдық міндеттемелерін
орындауда және (немесе) тиісінше орындауда алып келуі мүмкін
қайшылық;

4) сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылық – бұл үшін занда
әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылық белгіленген, сыйбайлас жемқорлық
белгілері бар құқыққа қайши, кінәлі түрдегі іс-әрекет (әрекет немесе
әрекетсіздік);

5) сыйбайлас жемқорлық тәуекелі – сыйбайлас жемқорлық құқық
бұзушылықтарды жасауга ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туындау
мүмкіндігі;

6) сыйбайлас жемқорлықтың алдын алу – сыйбайлас жемқорлыққа
қарсы іс-кимыл субъектілерінің алдын алу шаралары жүйесін әзірлеу және
енгізу арқылы сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауга ықпал
ететін себептер мен жағдайларды зерделеу, анықтау, шектеу және жою
жөніндегі қызметі.

ететін себептер мен жағдайларды зерделеу, анықтау, шектеу және жою жөніндегі қызметі.

2. Квазимемлекеттік сектор субъектілерінде сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенсті жүзеге асыратын құрылымдық бөлімшелер «Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының заңнамасына (бұдан әрі – Зан) және квазимемлекеттік сектор субъектісінің ішкі құжаттарына сәйкес айқындалады.

3. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлер директорлар кеңесінің, қадағалау кеңесінің (ол болған кезде) шешімімен немесе квазимемлекеттік сектор субъектісінің өзге тәуелсіз басқару органы құрады.

4. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлердің құрылымы мен штат санын (сандық құрамын) директорлар кеңесінің, қадағалау кеңесінің (ол болған кезде) немесе өзге де тәуелсіз басқару органының келісімі бойынша квазимемлекеттік сектор субъектісінің бірінші басшысы бекітеді.

5. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлер жұмыскерлерінің функционалдық міндеттемелері, құқыктары мен жауапкершілігі квазимемлекеттік сектор субъектісіндегі сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет туралы ереженің негізінде әзірленетін тиісті лауазымдық нұсқаулықтармен айқындалады және оларды директорлар кеңесімен, қадағалау кеңесімен (ол болған кезде) немесе өзге тәуелсіз басқару органымен келісу бойынша квазимемлекеттік сектор субъектісінің бірінші басшысы бекітеді.

Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлер туралы тиісті акт квазимемлекеттік сектор субъектісінің ресми интернет-ресурсында орналастырылады және үйімның барлық жұмыскерлерінің назарына жеткізіледі.

2-тaraу. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтердің мәртебесі

6. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлер квазимемлекеттік сектор субъектісінің бөлімшесі болып табылады, басқа құрылымдық бөлімшелерден тәуелсіз, директорлар кеңесіне, қадағалау кеңесіне (ол болған кезде) немесе квазимемлекеттік сектор субъектісінің өзге де тәуелсіз басқару органына бағынады және есеп береді.

7. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлер квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі шараларды қабылдауда және іске асыруда тәуелсіз.

8. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлер квазимемлекеттік сектор субъектісінің басқа құрылымдық бөлімшелерінің құзыретіне жататын жұмыстарға, сондай-ак оның өкілеттіктеріне жатпайтын бағдарламалар мен жобаларды дайындауға немесе орындауға тартылмайды.

9. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлерлерінің жұмыскерлеріне квазимемлекеттік сектор субъектілерінің ішкі нормативтік күжаттамасының ережелері қолданылады.

10. Квазимемлекеттік сектор субъектісінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметінің басшысын тағайындау және босату сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органды тиісті хабардар ете отырып жүзеге асырылады.

11. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлерінің жұмысын бағалауды сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті орган жүргізеді.

3-тарау. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлерінің мақсаттары, міндеттері, қағидаттары, функциялары, құқықтары мен міндеттемелері

12. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлерінің негізгі мақсаты тиісті квазимемлекеттік сектор үйымының және оның жұмыскерлерінің Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасын сактауын қамтамасыз ету, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі іс-шаралардың іске асырылуына мониторинг жүргізу болып табылады.

13. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлерінің мақсаттары:

1) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша сыртқы реттеушілік талаптар мен ең үздік халықаралық практиканың сақталуын қамтамасыз ету;

2) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттарын Заңға сәйкес сактауды қамтамасыз ету;

3) сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау, бағалау және қайта бағалау;

4) Заңға сәйкес сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар жүйесін тиімді іске асыру болып табылады.

14. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтер мынадай қағидаттарды басшылыққа алады:

1) басшылықтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс тиімділігіне мүдделілігі;

2) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлерінің міндеттерін орындау үшін қажетті өкілеттіктер мен ресурстардың жеткіліктілігі;

3) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтің тәуелсіздігі;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет қызметінің ақпараттық ашықтығы;

5) сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенсті жүзеге асырудың үздіксіздігі;

6) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенсті жетілдіру болып табылады.

15. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицердерінің функциялары:

1) квазимемлекеттік сектор субъектісінің сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдының ішкі саясатын әзірлейді;

2) ұйым қызметінің ерекшелігін ескере отырып, квазимемлекеттік сектор субъектісінің жұмыскерлері үшін сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі нұсқаулықты әзірлейді;

3) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және сыйбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру мәселелері бойынша түсіндіру іс-шараларын жүргізеді;

4) корпоративтік әдел құндылыктарын насиҳаттайды;

5) квазимемлекеттік сектор субъектісі жұмыскерлерінің сыйбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы, сондай-ақ корпоративтік әдел кодексін (болған кезде) сақтауын бақылауды қамтамасыз етеді;

6) квазимемлекеттік сектор субъектісінің жұмыскерлерін сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша оқытуды ұйымдастырады;

7) құрылымдық бөлімшелердің ұйымның және жұмыскерлердің қызметінде сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың ішкі бағдарламасын орындаудына мониторингті әзірлейді және жүргізеді;

8) «Сыйбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу

дің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі Төрағасының 2016 жылғы 19 қазандығы №12 бүйрекіне сәйкес азаматтық және бизнес-қоғамдастық институттарының өкілдерін тарта отырып, сыйбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізеді;

9) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органның және квазимемлекеттік сектор субъектісінің бірінші басшыларының бірлескен шешімі бойынша жүргізілетін, квазимемлекеттік сектор субъектісінің қызметіндегі сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін сыртқы талдауға қатысады;

10) квазимемлекеттік сектор субъектілеріне сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін басқаруды жүзеге асырады;

11) мұдделер қақтығысын, оның ішінде жұмыска орналастыру мәселелерін анықтау, мониторингілеу және реттеу бойынша шаралар қабылдайды;

12) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыйлықтар мен өкілдік шығыстар мәселелерін реттеу бойынша шаралар қабылдайды;

13) қаржылық мәмілелер кезінде контрагенттерді тексеруді жүзеге асырады;

14) квазимемлекеттік сектор субъектісіндегі сыйбайлас жемқорлық фактілері туралы отініштер (шагымдар) негізінде, қызметтік тексерулер жүргізеді және/немесе оларға қатысады;

15) мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адамдар санатына жататын квазимемлекеттік сектор субъектісі жұмыскерлерінің сыйбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді Заңға сәйкес сақтауы тұрғысынан мониторинг жүргізеді;

16) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамадағы, квазимемлекеттік сектор субъектілеріндегі сыйбайлас жемқорлыққа байланысты істер бойынша сот практикасындағы өзгерістерге мониторинг пен талдау жүргізеді;

17) құрылымдық бөлімшелердің және квазимемлекеттік сектор субъектілері жұмыскерлерінің сыйбайлас жемқорлыққа қарсы шараларды іске асыру тиімділігіне бағалау жүргізеді;

18) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл мәселелері бойынша құрылымдық бөлімшелер мен квазимемлекеттік сектор субъектісі қызметкерлерінің тиісті ақпаратын тындауды;

19) квазимемлекеттік сектор субъектісінің басшысына анықталған сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін жою, квазимемлекеттік сектор субъектісінің қызметін ұйымдастырудың ішкі процестерінің тиімділігін арттыру бойынша ұсынымдар енгізеді;

20) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы қабылданған шаралар бойынша есептер мен ақпаратты сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі уәкілетті органға жібереді;

21) жыл сайын квазимемлекеттік сектор субъектісінің директорлар кенесі, қадагалау кенесі (ол болған кезде) немесе өзге де тәуелсіз басқару органды, сондай-ақ сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі уәкілетті органның басшысы алдында атқарылған жұмыс туралы есеп береді.

15. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтердің құқыктары:

1) ұйымның ішкі құжаттарымен регламенттелген, бекітілген рәсімдер шенберінде квазимемлекеттік сектор субъектісінің құрылымдық бөлімшелерінен ақпарат пен материалдарды, оның ішінде коммерциялық және қызметтік қупияны құрайтын ақпарат пен материалдарды сұрату және алу;

2) өз күзыретіне жататын мәселелерді квазимемлекеттік сектор субъектісінің директорлар кенесінің, қадагалау кенесінің (ол болған кезде) немесе өзге де тәуелсіз басқару органдының қарауына шығаруға бастамашылық жасау;

3) ықтимал сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар немесе Қазақстан Республикасының сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл туралы заңнамасын бұзушылықтар туралы келіп түсken хабарламалар бойынша қызметтік тексерулер жүргізуге бастамашылық жасау;

4) квазимемлекеттік сектор субъектісінің басшыларынан және басқа да жұмыскерлерінен қызметтік тергеп-тексерулер шенберінде жазбаша түсініктемелер беруді талап ету;

5) Қазақстан Республикасының сыйбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу және оларды сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі уәкілетті органның қарауына ұсыну;

6) өз құзыреті шегінде ішкі нормативтік құжаттардың жобаларын әзірлеуге қатысу;

7) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша жұмыста консультациялық көмек көрсету;

8) квазимемлекеттік сектор субъектісінде сыйбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзудың бар немесе ықтимал мүмкіндігі туралы хабарламалар келіп түсіу мүмкін ақпарат беру арналарын құру не сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі іс-шаралардың тиімділігін арттыру жөнінде ұсыныстар енгізу.

16. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтердің міндеттемелері:

1) квазимемлекеттік сектор субъектісі және оның үлестес тұлғалары туралы ақпараттың, егер онда дайындалып жатқан сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылық туралы деректер болмаса, сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет функцияларын жүзеге асыру кезеңінде белгілі болған инсайдерлік ақпараттың құпиялышының сақтайды;

2) сыйбайлас жемқорлықтың, корпоративтік әдеп кодексін және сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс мәселелері бойынша өзге де ішкі саясаттар мен рәсімдерді бұзудың болжамды немесе нақты фактілері бойынша жүгінген адамдардың құпиялышының қамтамасыз етеді;

3) сыйбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзудың болуына немесе ықтимал мүмкіндігіне байланысты кез келген жағдайлар туралы директорлар кеңесін, қадағалау кеңесін (ол болған кезде) немесе квазимемлекеттік сектор субъектісінің өзге де тәуелсіз басқару органын уақтылы хабардар етеді;

4) квазимемлекеттік сектор субъектісі жұмыскерлерінің әрекеттерінде қылмыстық немесе әкімшілік сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар белгілері анықталған жағдайларда, материалдарды тиісті дәлелдемелермен бірге сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті органға береді;

5) квазимемлекеттік сектор субъектісінің белгіленген жұмыс режиміне кедері келтірмейді;

6) қызметтік және кәсіби әдеп талаптарын сақтайды.

17. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызмет өзіне жүктелген функциялар мен міндеттердің уақтылы және сапалы орындалуын қамтамасыз етеді.

4-тaraу. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтердің есептілігі

18. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлері сыйбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті орган мен оның аумактық бөлімшелеріне әдістемелік және ақпараттық қолдау көрсетеді.

19. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлері тоқсан сайын сыбайлас жемқорлыққа қарсы қабылданған шаралар бойынша есептер мен ақпаратты сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі уәқілетті органға жібереді.

20. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-офицерлері жыл сайын сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-кимыл жөніндегі жылдық есепті директорлар кеңесіне, қадағалау кеңесіне (ол болған кезде) немесе квазимемлекеттік сектор субъектісінің өзге де тәуелсіз басқару органдына ұсынады.

21. Квазимемлекеттік сектор субъектісіне сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша жүргізіліп жатқан іс-шаралар туралы өздерінің контрагенттерін, іскерлік әріптестерін, азаматтық қоғам институттарын тұрақты негізде хабардар ету ұсынылады.